

Izhaja 15. vsacega
meseca navadno na $\frac{1}{2}$ poli.

UMNI

Velja s poštnino vred
en goldinar za celo leto.

GOSPODAR

MESEČNIK

za

kmetijstvo, obrtnijstvo

in druge

deželne zadeve, ter za izobraževanje ljudstva sploh.

Izdaja ga c. k. kmetijska družba goriška.

Polje, vinograd,
Gora, morje,
Ruda, kupčija
Tebe redé.

VOON.

Lemež klepoje —
Klepljem naš rod;
S kruhom za duhom
Pôt moj in bod.
„U. GOSP.“

RAZGLAS

„Umnega Gospodarja.,

zastran naročevanja za l. 1865.

Leto 1864 se bliža koncu in v njim steče tudi II. tečaj „Umnega Gospodarja.“ Vabimo torej, ne le dosedanje p. n. naročnike, temuč vse domo-in ljudoljube po Goriškem in Slovenskem sploh, da bi si ga za prihodnje leto naročili. Namenjen je sicer naš „Gospodar“ goriškim Slovencom, in je, ali želi biti prav za prav *deželen list za ljudstvo* (Lokal-Volksblatt). On se ne peča z učenimi reči in tudi ne navlašč (ex professo) z zgolj duševnimi in zlasti ne z narodnimi zadevami, ampak (po namenu kmetijske družbe, ki ga izdaja) meri le bolj na poduk v vsakdanjih, telesnih rečeh, in na materijalno blagostanje našega ljudstva na kmetih, drži se pa vendar le reka „s kruhom za duhom“. Resnica je namreč, da s kruhom človeka nar loži uloviš, kakor miš s špehom. Daj mu kruha, pa ga imaš, za kar hočeš (Panem et...), „Kruh je omika“ to je, le premožnišemu človeku je za omiko mar. Siromak, ki ga revščina tlači, ne praša po omiki, ampak po kruhu. Pridgaj lačnemu ali podučuj ga, kolikor hočeš, malo ti porajta za tvoje še tako lepe in ubrane besode. V tem tedaj, ko „U. G.“ lemež klep-

ljo, kruh pridelavati uči, skrbi posrednje (po ovinkih) tudi za duha, podaja ljudstvu ob enem, dasiravno v plitvi skledici, tudi dušno jed, trosi omiko. Glede na vse to sme torej „Gospodar“ po pravici pričakovati, da mu tudi tisti domoljubi slovenski (in ne le goriški), ki za kmetijske in materialne reči navadno ne marajo, ne bodo vrat zapirali, saj je vendar-le (ako se sme s tim imenom ponašati) *grebenica*, res, da zdaj še šibka in malo rodovitna grebenica, zlatih, neprecenljivih ljubljanskih „Novic“ in — „naše Gorice list.“ —

Kako je „U. G.“ preteklih 16 mescov svoje dolžnosti splošnoval, naj sodijo bravci; samo to naj pomislijo, da, ker mu zmirom prostora zmanjkuje, ni mogel vsega, kar bi rad. Godi se mu, kakor tiču v tičniku (čajbi). — Zakaj pa ni več, porečete, zakaj ne izhaja vsaj *dvakrat* na mesec? Zato ne, ker ne more vrednik družim svojim opraviлом toliko časa pritrgati, da bi ga mogel *redno* in *gotovo* več ko enkrat izdajati, zakaj čisto brez vseh sitnosti tudi to delce ni. Kakor hitro se pa v tem oziru okolnosti spremenijo, se bo začelo, če družih zadržkov ne bo, na večkratno izdajanje misliti. Za zdaj ostane sploh vse, kakor je; samo „razne reči“ mislimo nekoliko drugači predeliti. Obsegal bo nekmetski del te-le rubrike: 1. Občinske zadeve, obravnave deželnega zbora goriškega ali pa državnega zbora na Dunaji; občnokoristne (nekmetske) sestavke ali pa kratke vesti take 2. Malo domačo kroniko in sicer, a) cerkveno, b.) svetno. 3. Pobjirke slovenske 4. Ogled po svetu. — Pri izbiranji novic se bo gledalo na potrebe in želje, na okus in omiko raznih bravcov. Vse ni za vsakega. Znabiti, da bo hotel „U. G.“ kakošenkoli tudi kako svojo povedati, če mu kaj po volji ne bo. Treba je pa vedeti, da ves drugi del („razne reči“) je le prirzek „U. G.“ Če se tedaj novičar včasih skrči, ali torbice prav polne ne prinese, naj se mu to ne šteje za krivico. — Zdaj pa še eno (in to izobražencom našim). Ako hočete, da bo „U. G.“ mikaven (interessanten), dopisujte mu pridno z vseh strani Goriškega. Sosebno rado pa bi hotelo vredništvo, da bi se kolo mladih pisateljev napravilo, ki bi se okoli „Gospodarja“ zbrali in, čvrste svoje moči in znanosti narodu posvetivši, tukaj le po po domače in praktično za ljudstvo delali, kar bi gotovo več zdalo, kot če v prostih urah nehvaležnega Pegaza jezdarijo, zrak mlajijo in v oblakih zlate gradove zidajo. Mladina goriška, hic Rhodus! *) —

*) Redni dopisovalci ali prestavljavci bojo dobivali 1 iztis „U. G.“ zastonj. Vr.

Izhajal bo „Umni Gospodar“ 15. dan vsacega mesca na $\frac{1}{2}$ pol. kakor letos. Veljal bo en goldinar za celo leto (šteto od novega leta 1865 naprej.) Kar se tiče udov c. k. kmetijske družbe, plačajo svoj goldinar za „Gospodarja samo tisti, ki oba družbina lista (to je, „Attic memorie“ in „Umnega Gospodarja“) prejemajo; tistim pa, ki italijanskega časnika nočejo, ni treba za slovenskega nič plačati, pošilja se jim namreč, kot družnikom, zastonj. — Da ne bo pri zarajtovanju naročnine zmešnjav, naj pošiljajo vsi udje kmetijske družbe vse, kar koli imajo plačati, torej tudi naročnino za „Gospodarja“, z letnino vred ali kakor hočejo, družbinemu denarničarju, žlaht. gosp. Galateo-tu (v kapucinski ulici, h. št 10) ali pa čuvaju (služabniku) kmet. družbe, Karolu Mullerju (v magistratni hiši, 2. nadstropji), kakor je bilo že v listu 10. tem tega leta (oktobra) na strani 82. naznanjeno. Samo tisti naročniki, ki niso udje kmetijske družbe, naj pošljejo svojo naročnino vredniku (ki stanuje zdaj na Travniku, hišn. šte. 277, I. nadstropji, odzad). Naročnini za 1865 pa naj pridenejo vsi letošnji naročniki (in tisti družniki, ki povrh italijanskega tudi slovenski list prejemajo) še 20 soldov za zadnje 3 liste tega leta; zakaj prvo naročilno leto je steklo že z mescom septembrom t. l. — Čas, naročnino (in sicer za celo leto h kratu) pošiljati, je od zdaj do 15. januarja 1865. Kdor se med tem časom ne oglasi, naj „Umnega Gospodarja“ ne pričakuje. Poznejši naročniki bodo sami krivi, če jim ne bo moč več z vsemi listi postreči. Vsaki, zlasti novi naročnik mora naznaniti, po kateri poti naj mu „Umnega Gospodarja“ pošiljamo, to je, ali po pošti ali po kom in kam.

Vredništvo.

Kmetje, živinorejci, kedaj boste vendar pametni?

I. — Znano je, da se gospodarji na Tominskem in Bovčanskem z živinorejo in s planinarstvom pridno pečajo, kakor povsod, kjer strmijo visoke gore proti nebu. Lepe senožeti in prostorni pašniki, polni dišečih cvetlic in redivne trave, katerim planine pravijo, vabijo človeka, da živino redi; in če jo pametno glešta in umno gospodari, lahko dobro živi in nekteri tudi obogati. Tako se godi v Švajci, na Tiroljskem, na Štajerskem i. t. d., povsod, kjer marljivo in umno za živino skerbé. Tudi Tominci in Bovčanje želijo kaj takega, pa veliko izmed njih noče, gleda na živino ali na druge kmetijske razmere (opravila), umno gospodariti, čeravno moramo priznati, da se trudijo na vso moč. Sama moč, tam trud pa povsod le prav malo premore. Pri vsakem delu je premišljevanje

in želja, zmirom kaj *boljšega* izdelati, prekornost, potrebna reč. Tako pa jih le malo dela, in vsaki kmet je tod že premožen, če ima dosti goveje in druge molzne živine, in zadosti se mu zdi, da jo krmi (fótra), za drugo pa mu večidel mar ni. O sv. Ivanu ženejo govejo živino s konji vred na planine; tam se pase, in je noč in dan pod milim nebom. Strehe ni nobene po planinah, tako, da mora živina, doma gorkih hlevov vajena, dosti trpeti, kadar je slabo vreme, in kadar razsajajo po gorah nevilhte. Ravno tako je v Ipavski dolini po gorah, od Čavna do Nanosa, in za voljo te pomanjkljivosti je preteklo spomlad več kot sto ovac na paši za mrazom poginilo; vendar pa bi bilo prav lahko, staje napraviti, ker je po gorah zadosti kamnja in lesú.

Živina ostaja na planinah do sv. Jerneja in mlekarji delajo skuto in sir, po več krajih pa tako slabo, da ga ne morejo navadno dražji prodajati, ko po 20-23 n. kraje. Švajcarskega sira funt pa veljá v Gorici 70 n. kraj. in še več. Kak razloček! Temu je krivo slabo ravnanje; zakaj mlekarji delajo po starem, 1000 let starem načinu (viži), si nič ne prizadevajo, da bi boljšega ali prav dobrega sira naredili. Kakor je oče, bom tudi jest delal. To je občni, pa nar slabjši pregovor, če je oče slabo ali napčno delal. Vse to gotovo ni umno gospodarstvo.

Govorili so sicer lansko leto (v tominskem kmetijskem zboru), da pojedeta dva mlekarja v Švajco učit se, kako tam s sirom ravnajo, pa nihče ni šel, čeravno bi to očiten dobiček bil. O sv. Jerneju se popuščajo višave, in živina se pase do zime po domačih travnikih in bližnjih senožetih. Po zimi se redi po štalah, in znanneje umnega gospodarstva je, skrbeti, ne samo za dobro klajo (pičo), ampak tudi za to, da je žvina čedna in prav čista, zakaj snažnost, pravijo, velja za pol krme. Tega se pa dosti naših slovenskih kmetov po vsi goríški grofiji ne drži. Nagnusno je videti, kako da so v kakem hlevu krave, voli, in celo tudi konji umazani in blatni. To ni samo grdo, ampak tudi škodljivo in živini zoperno. Da je škodljivo in nezdravo, učijo zmirom vsi zdravniki; tudi vidimo, da so konji pri konjištvu (cesarski kavaleriji), čeravno je krma pičla, debeli, živi in krepki, gotovo zavoljo tega, ker morajo imeti vojaki za snago veliko skrb. Dalje vidimo pri človeku, da je nesnažnost izvirek hudih bolezni.

Da je pa nesnaga živini zoperna, prepričamo se lahko, če preudarimo, da skrbi že celó vsaka divja žival sama za to, da je čedna. Medved je zmirom snažen, in brlog njegov je čeden in suh; tako je tudi volku, lisici in vsem drugim živalim za snago mār. Tiči so prečedni od nar manjšega do naj večega, do orla, ki po meglenih gorah kraljuje. Celó tiči, ki po mlakah in močvirjih živijo, ljubijo snažnost, ter skrbijo za suhe in čiste gnezda. Pogledajmo še čebele, in čudili se bomo čistoti v vsakem panju. Takšna je tudi domača žvina, ktera ni privezana. Psi, mačke, vsa perutnina želi snažna biti, in se rada čisti in pere. Potem takem mora vsem tem živalim nesnaga prav *zoperna* bit. Ravno tako bi gotovo skrbela tudi goveja žvina, in skrbeli bi tudi konji za snago, ko bi prosti bili; ker so pa privezani po hlevih, ne morejo sami čistiti se. Zato jih mora človek ne samo krmiti (fótrati), ampak tudi čistiti; in to toliko več, ker jim je prostost vzel, in jih sili, da mu služijo in koristijo in pomagajo, da boljši živi in tudi obogati.

Pojdite v Švajco, ali pa saj vam ni treba tako daleč hoditi, pojdite v Monastir (blizo Ogleja) v g. Ritterjeve štale, in videli boste, kako tam skrbijo

za snago živine in hlevov. Blatna živina je dokaz (znamnje) malo pridnega, je dokaz sirovega gospodarja.

Ne rečemo, da ni umnih gospodarjev na Tominskem in Bovčanskem, na Krasu in po Ipavski dolini, kateri pazijo na to reč; pa večina jih je, ki so nemarni. Živina leži celo zimo na mokrem, in marsikteri je celo zimo ne očisti. To ni ne čedno, ne zdravo; treba je torej skrbeti, da bode to drugači, posebno, ker snaga malo stane (košta). Naj tedaj vsakteri to reč premišluje, sosed naj soseda, in učitelji naj po šolah otroke v tem podučujejo, da bo kmali doma in po planinah vse boljši, da bo domača živina zdrava, debelejši in vesele, in da nam bode koristila, kar je le mogoče.

Kako se dajo žlahtni kostanji hitro pa gotovo izrediti.

Jesení naj se izkopajo mladi, za prst debeli hrastiči, kolikor mogoče, s koreniki vred, in naj se presadijo v kako sadišče, v prav dobro zemljo, kjer se eno leto pustijo. Ko so zadosti odrašeni, se prerežejo šest palcov nad tlemi in se jim kostanjev cepič vcepi, ki naj bo dobre, in sicer naj boljši, maronske sorte. Če se cepič prime, rase drevo hitro, kakor vsako drugo sadno drevo, in še hitreji ko divji kostanj. Tako požlahtnjeni kostanji, ne le da kinčajo kraj, kjer rasejo, so tudi zelo koristni.

V Ukrajni na Ruskem je tako požlahtnovanje kostanjev sploh navadno.

(Gold. Familienbuch.)

Jelševo perje.

Bolhe se dajo lahko za dobro odpraviti, če se dene zeleno (frišno) jelševo perje pod posteljo, ali, pri živalih, v njih lož. — Dobro je tudi jelševo listje, kedar se po leti meso kadi, da se ne usmrdi in da črvi (žužki) va-nje ne pridejo. Na drva ali kurjavo sploh, s katero meso kadiš, vrzi vsako toliko za par pesti jelševega listja, in se ni bati, da se ti meso spridi.

Kakor ukupljeno, tako na prodaj.

Iz zanesljivih ust smo slišali to-le: Gospod Carnelli je dal letos spomladi v neki svoji njivi v Deskli po eni planti (vrsti trti) zemljo za poskušnjo do koreník odkopati, potem nad korenine navadnega pepela natrositi, ter poprejšnjo prst (zemljo) zopet na s pepelom potrošeno korenike

vreči. Tista planta ni imela lani skoraj nič grozdja, in kar ga je bilo, je malo da ne vse bolno bilo; letos pa so ga bile trte tako polne, da bi človek mislil, da so grozdi navlašč tako gosto našiti. Enega jagoda ni bilo videti bolnega. Stari ljudje, ki naj boljših letin pametijo, pravijo, da niso nikoli toliko in tako lepega grozdja videli. — Morebiti se tudi še komu družemu ta poskušnja spleča.

RAZNE RECI.

Cerkvene in duhovske zadeve.

Pri zakonski sodnji so te le spremembe: Predsednik je pr. g. kanonik, *Jan. Ee. Budal*; nova svetovavec, č. gg. kancelar *Stef. Bensa* in prof. dr. *Alojzi Zorn*, namestnik-svetovavec novi spiritual, dr. *Karol Ee. Valussi*; tajnik, cerkv. rač. č. g. *Stefan Kofol*, drugi tajnik, č. g. *Jan. Globočnik*. — Prestavljeni so: Na mesto g. *Jan. Likarja* (ki je začasno v pokoji) je prišel za admin. na Lokve č. g. *Stefan Breščak* iz Kanala; na njegovo mesto v Kanal g. *Jan. Wolf* iz Ročinja; v Ročinj g. *Andr. Brežovšek* mlajši iz Bukovega; g. *Jož. Škočir*, novomašnik v Podmevec; v Cerovo pride č. g. *Št. Marinič* iz Kozane; v (briski) Št. Lovrenc za adm. č. g. *Stef. Škodnik* iz Vrhovlj. Fara na otoku Gradu je podeljena duhovnemu pomočniku v Fari, č. g. *Jan. Rodaro-tu*. — Dvorni kaplan svetl. nadvojvoda Karola Lud. (zdaj v Gradcu), č. g. *Jan. Abram* se je kornega vikarstva prvostolne cerkve (v Gorici) prostovoljno odpovedal. — Umrli je 17. oktobra korni vikar v pokoji, č. g. *Jan. K. Vatta*, roj. v Maranu na Beneškem l. 1792, mož globoke učenosti, bogoslovske in svetne; velik prijatelj in poznavec ital. in franc. slovstva, zlasti pa v starinarstvu iznajden in izvrsten denaroslovec (numismatkar). Zadel ga je bila že pred več ko 1½ letom za prijatle bukev nar hujši nesreča, bil je namreč popolnoma oslepel. — Izpraznjeno mesto (družega) kaplana jetniškega v Gradišči je do konca t. mesca razpisano.

— 13 t. m. se je obhajala v Komnu (na Krasu) redka slovesnost. Fajmošter-dekan ondašnji, pr. g. *Andrej Kocman* je pel *drugo novo mašo*. Pridgal je fajm. riheaberški, pr. g. *Jan. Pirc*. — Rojen je častiljivi petdesetnik v Slivni (na Krasu) 24. novembra 1789, za mašnika posvečen 13. nov. 1814. V službi je bil narpopred v Sestjani (za beneficijata), potle v Devinu (koop.), v Brestovici, admin. v Komnu, fajmošter v Volčah in dekan v Komnu. Nj. vel. svetli cesar so mu bili ni davno po nasvetu prvz. knez nadškofa v spomin tega godu častni kanonikat prvostolne cerkve goriške podelili. — Škoda, da je bilo vreme deževno.

Stari 4 zvonovi Vel. Cerkve, ki so jih 7. t. m. v Videm odpeljali, (sneti pa so bili že 4. t. m.) so vagali 36. centov in 68 funtov. Večega (ubitega) je ulil l. 1628 Jan. Franc. Locatelli v Gorici; srednjega Bernardin Franchi v Vidmu l. 1670; malega Francišek Franchi v Vidmu l. 1716. Zvon za umirajoče (s prav primeram napisom: „V Tvoje roke, Gospod, priporočam svojo dušo“) je ulil v Ljubljani Gaspar Franchi l. 1724. Srednji kaže ime naddijakona Jan. K. Križaja (ktero ime ima v kronki naše Velike cerkve dober glas) in bar. Aleša Coronina (tedanjega mestnega župana). Na malem se bere ime Mario Cibelli de Cibellis, fajm. gor. in Rajmund grof. Athimis, sindik (župan). — Nove zvonove so že ulili (v Vidmu) 17. t. m. —

V starem turnovem klobuku, ki so ga 14. unega mesca sneli, so našli pod križem (1⁵/₁₀ seženj visokim) ostanke svetnikov z autentiko (potrdnim pismom) prvega našega

nadškofa, Karola Mihela grofa Attems-a. Dvojni nadškofovski križ je bil na popravljeni klobuk postavljen l. 1771. V drugo so prekrili zvonik l. 1805 (mojster je bil nek Belgijanec); in v tretje l. 1834.

Druge domače vesti.

— 17. okt. je vrgla Soča (pri goriškem mostu) truplo nekega malarja iz Trsta na vrh, ki se je bil, kakor sodijo, 3 dni popred utopil, in čigar klobuk so bili na mostu našli.

— 21. okt. zvečer je prišla, potovaje iz Italije, *cesarica Marijana* v Gorico in je pri „treh kronah“ prenočila.

— Glavna jesenska *seja kmetijske družbe v Monasterju* je bila, vkljub neugodnemu vremenu, 22. oktobra. Kosilo za vse deležnike je bil napravil g. vit. Ritter.

— 3. in 4. t. m. so se začele po navadi naše šole. V središčnem duh. semenišču bo vseh skupaj 92 vzrejancev. V gimnazi je 109 novincev sprejetih, v realko pa 80; tu in tam več ko lansko leto. Začelo se je učenje — po starem, in tudi končalo se bo brž ko ne po starem. Kar smo v listu 9. t. l. zastran učbenih prenovitev v srednjih šolah naznanili, se ni spopolnilo. V Trstu se neki dobre volje ne manjka, ali na Dunaji so drugih misli. Mi lahko čakamo!

— 8. t. m. so našli v Rastelu gospo St. (ki je sama stanovala) v zaklenjeni sobi mrtvo za mizo; zadel jo je bil, kakor se kaže, že 2-3 dni poprej (in sicer ravno ko je ležanje napravljala) mrtud.

— 10. t. m. sta se podala naša poslanca, gg. Anton Černe in Anton Gorjup, v državni zbor na Dunaj.

— Že zopet je naš gimnazij 2 profesorja zgubil. Dr. Jož. Frapporti (za italijanščino) je imenovan za direktorja v Kopru, in vrli naš in preljubi slovenski prof. g. Jan. Pajk je odrihtil 10. t. m. v Kranj.

— Dvakrat že je bil naredil naš municipi pogodbo zastran *gazne svečave*, poslednji krat z neko angleško družbo, in „U. G.“ je bil že naznanil, da bomo imeli do 15. okt. t. l. gaz, ali namesti z gazom se nam vedno še s kamenim oljem (petroleum) sveti. Prevzemna družba je namreč umanjkala in raji pologo (kavcijo) zgubila.

— Na dolgu ostalih davkov (zastankov) je zdaj v naši grofiji 148,000 gold.

Državni zbor na Dunaji

se je začel z navadno cerkveno slovesnostjo 12. t. m.; v ponedeljek 14. pa ste bile povabljeni obe zbornici v dvor pred cesarja. Nj. veličanstvo je govorilo po ustavni (konstitucijski) šegi s prestola (trona). Med drugim je cesar napovedal, kaj da bo imel zbor zdaj iz prva opraviti. Preudarjal bo namreč dohodke in stroške državne za 2 leti, 1865 in 1866; davki se imajo neki poravnati in polajšati, železnice, kar jih manjka, izdelavati itd. — Zbor, kakor je zdaj zbran, zastopa, to je, dela in govori za vse cesarstvo, da si ravno ni ne Ogrov, ne Hrovatov, ne Čehov (to je slovanskih Pemcov), ne slovanskih Moravcov, ne benečanskih Italijanov na Dunaji. Kedar drž. zbor za rse cesarstvo postave dela, ali kar bodi sklepa, se kliče *resoljni* ali *širji* zbor; kedar pa samo poslanci slovansko-nemških dežel našega cesarstva skupaj ostanejo (brez Ogrov, Hrovatov, Erdeljcev, Lahov, tudi ko bi ti rsi v širjem zboru sedeti hoteli) in samo za te dežele kaj sklepajo, takrat je zbor *ožji*. Te razločke je treba poznati. (Zakaj da Ogri, Hrovati, Čehi in češki Moravci v dunajski zbor priti nočejo, bo „U. G.“ pri drugi priložnosti razlagal. — Sicer pa se delajo priprave, da se ogerski in hrvaški zbor zopet skliče, da se z dunajskim ministerstvom porazumeta.)

Ogled po svetu

začnimo ta pot doma v Avstriji. — 27. okt. smo dobili novega ministra zunanjih zadev; grof Mensdorff Pouilly mu je ime. Poprej je bil skozi 5 let in pol grof Rechberg na tem mestu. — 30. okt. ob 2 u. popoldne je bil na Dunaji med zaveznicama Avstrijo in Prusijo in med Danijo *mir podpisan*. V 24 členih je zapopadeno vse, kar se tiče denarskih povračil in poravnav in pa nove *meje* med Lutlandijo, ki ostane Daniji, in Šlesvig-Holštajnom, kateri vojvodstvi je moral kralj danski Avstriji in Prusiji *prepustiti*, da storite ž njima, kar hočete. Kaj bo zdaj s tema deželama, se še prav ne ve. Prus bi ji rad za-se obdržal; pa morda ji vendar Augustenburger dobi. — Čez 8 mesecev že je v *Galiciji stan obsede* (t. j. gospodarila je ojstra vojaška oblast); 11. t. m. je bil ta stan nekoliko *polajšan*. Ali brž potem je bila že zopet na nasprotnem koncu cesarstva nagla vojaška (stojna) sodba oklicana, in sicer ne daleč od nas, v nekterih okrajih v *Karniji* (gorah za Vidmom). Prikazalo se je bilo 16. okt. v mestih Maniago in Špilimbergo predrzno krdelece nekakih garibaldovcev, vzel so našim žandarmom orožje, oropali tu občinsko tam okrajno kaso, ter se nazaj v gore umaknili. Vojaki so brž proti njim odšli ter jih obdali, ali do današnjega dne jih niso še užugali, ker se še vedno zdaj tu, zdaj tam prikazujejo, tako postavimo 8. t. m. v Venconu. Za tega voljo so oudotni kraji in stan obsede djani. Tudi v Vidmu so, razun 2, vse druge vrata zaprte. Na Piemonteškem so že hrup zagnali, kakor da bi se bilo vse Beneško spuntalo. Hudega ne bo, ali Lahe vendar ta reč draži. Med temi prekucijskimi poskusi v Benečiji se *posvetuje v Turinu* (24. u. m. sklicani) državni zbor (parlament) *zastran tiste pogodbe (konvencije) med Napoleonom in Viktorjem Em.*, ki smo jo v poslednjem listu omenili, ter ni dvomiti, da jo sprejme (potrdi). Kar se je pretekli mesec o tej pogodbi pisarilo in bralo, bi prav smešno bilo, ko bi ves svet prepričan ne bil, da se tako in tako, poprej ali pozneji, kaj važnega iz nje izcimijo. Celó tisti pa, ki so pogodbo naredili, ne vejo, ali se delajo, kakor da bi ne vedeli, kaj da prav za prav pomeni in kam da meri. Francoski minister trdi, da je Lahom *jez* (zagraja) na njih poti proti Rimu, Lahi pa pravijo, da preselitev v Florencijo so ravno *vrata* v Rim. Sv. oče papež molčijo in zaupajo v Boga. In z našo *Benečijo* kaj bo? Italijani so prepričani, da jim jo bo pomagal Napoleon pridobiti, kakor l. 1859 Lombardijo. — 21 okt. je pripeljal *ruski car Aleksander* bolehalno carico za čez zimo v *Nico* (na južnem primorskem Francoskem). Pri ti priložnosti ga je Napoleon (28. okt.) *obiskal*. Mislilo se je, Bog ve, kaj da bo iz tega njunega shoda; ali, kakor se kaže, ni Napol. nič dosegel. — 10. t. m. je prišel v Trst eden tistih (angležkih) parobrodov (vaporjev), ki *popeljejo mehikanske prostovoljce v Mehiko*. — Uni dan je šlo nekoliko nar boljših *ogerskih vin* za cesarjev dvor v *Mehiko*. — Neki zdravnik na Francozkem (Blandet, v znaustv. akademiji) pripoveduje o čudno *dolgem spanju* neke 20letne deklina. L. 1859 je spala 50 dni, in se ni nikoli zbudila. Od začetka l. 1862 je kar na enkrat zopet zaspala in se še le l. 1863 zbudila. Z nobeno rečjo je ni bilo mogoče zbuditi. Jedla ni po tem takem nič, tudi od nje ni šlo nič. Da bi bila kaj shujšala, ni bilo poznati. (Vlksfrd.)

Prišel je list še le 19. t. m. na svetlo zato, ker je imela ti D I skarnica te dni preveč opraviti. Vr.

V imenu glavnega odbora, Andrej Marušić, odbornik, odgov. vrednik.

V Gorici nat, Paternolli.